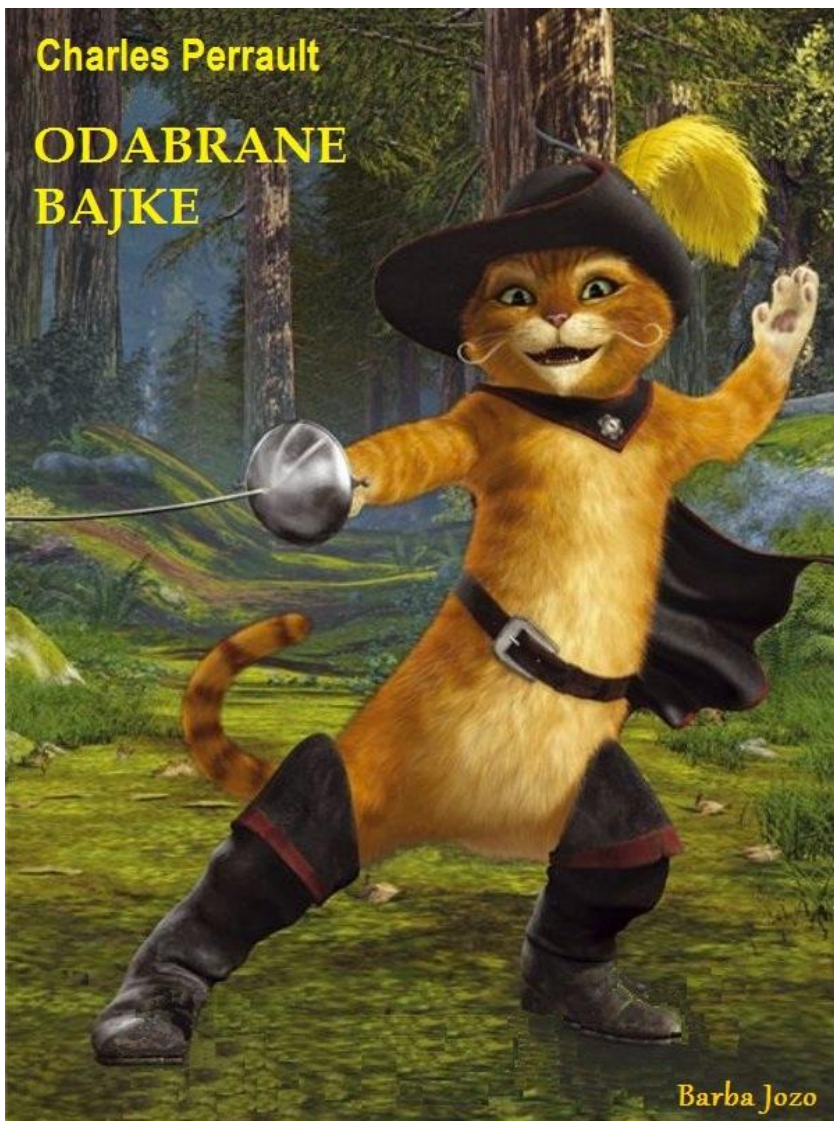

Charles Perrault

ODABRANE
BAJKE

Barba Jozo

CHARLES PERRAULT

ODABRANE BAJKE

Sa španjolskoga preveo
Josip Tabak

Naslov španjolskog izvornika:
Cuatro Cuentos de Perrault

Sadržaj

Kraljević Čuperko
Dvije sestre i vila
Mačak u čizmama
Tri želje

KRALJEVIĆ ČUPERKO

Bila jednom kraljica kojoj se rodio sinak, ali tako ružan i neskladan te su neko vrijeme sumnjali je li ljudskog obličja. Vila usuda što se mališanu pri rođenju nalazila uz kolijevku reče da će on ipak biti ljubak i veoma pametan. Još je nadovezala kako će on zbog dara kojim ga je upravo obdarila moći podjednakom pameti obdariti onu djevojku koju najviše zavoli.

Malko se time utješila jedna kraljica, koja se baš ražalostila što je na svijet donijela tako ružno stvorenje. I doista, tek što je mališ progovorio, već je izrekao tisuću pametnih, i u svemu je pokazivao takvo bogatstvo duha da svi oko njega bijahu zadivljeni. Nego, zaboravih reći da je na svijet došao s čuperkom kose na tjemenu, pa ga zato prozvaše Čuperko.

Kad je minulo sedam-osam godina, kraljica susjedne kraljevine rodi dvije kćeri. Ona što se prva rodila bila lijepa kao lijep dan, i još ljepša. Kraljica se zbog toga toliko uzradovala te se njena okolina poboja da bi joj ta prevelika radost mogla nauditi. Kraj kolijevke bila ona ista usuda što je dočekala i malog Čuperka; da bi ublažila pregolemu kraljičinu radost, reče kako ta kraljevna neće biti pametna: naprotiv, bit će glupa koliko i lijepa.

Ožalostila se kraljica, a još ju je veća nesreća pogodila kad je, koji časak poslije, rodila drugu kćerkicu: ta je na svijet došla nadasve ružna.

— Ne žalostite se toliko, uzvišena gospođo — reče joj vila — vaša će kći, u naknadu, biti obdarena drugim darom: bit će tako pametna da se kraj njezine velike pameti neće ni vidjeti da nije lijepa.

— Bog dao! — prihvati kraljica. — A zar se nikako ne može starijoj, što je tako lijepa, dati malko pameti?

— Ništa se tu ne može — odgovori vila. — Ali kako nema ničega što ne bih učinila da vam ugodim, obdarit ću vam kćerkicu darom da može učiniti lijepim onoga tko joj se sviđi.

Kako su male kraljevine rasle, tako su s njima rasle i njihove vrline, i svagdje se govorilo samo o ljepoti starije i o pameti mlađe. Ali su s vremenom rasle i njihove mane: mlađa naočigled bivala ružnija, a starija iz dana u dan gluplja. Glupa ljepotica bila toliko ograničena da na pitanja i nije odgovarala, ili bi pak izvalila kakvu

nesklapnost. A bila je i tako nespretna da nije mogla ni četiri porculanske posude poredati na kamin a da jednu ne razbije, ni čašu vode popiti a da polovinu ne prolije u krilo, na haljinu.

Premda je ljepota velika prednost na mladu čeljadetu, ipak je u svakom društvu mlađa sestra, ružna pametnica, uvijek bolje prolazila od starije, lijepe glupače. Sprva svi prilazili lijepoj, da je gledaju i da joj se dive, a onda se obraćali pametnijoj, da od nje čuju tisuću duhovitosti.

I začudo, već do četvrt sata oko starije, ljepotice, ne bijaše više nikoga, svi se okupili oko mlađe.

Starija, premda glupa, i sama je to opažala: pomišljaše kako bi, nimalo ne žaleći, dala svu svoju ljepotu za samo polovinu sestrina duha. Ni njezina majka, kraljica, iako dobra i razborita, nije mogla a da je koji put ne prekori zbog njezine gluposti, a jadroj kraljevni bijaše da presvisne od tuge.

Jednog dana kad se starija povukla u šumu da ondje oplakuje svoju nesreću, priđe joj omalen momak, ružan i neugledan, ali sjajno odjeven: bio je to kraljević Čuperko. Zagledao se kraljević u nju i njezinu ljepotu kad je vidio njezine slike što su obilazile svijetom, pa je ostavio očevu kraljevinu u nadi da će vidjeti ljepojku i s njome govoriti. Sretan što je nalazi tako samu, uljudno je pozdravi i, videći gdje je sjetna i nevesela, u najvećem joj poštovanju reče:

— Ne shvaćam, gospo, kako takva ljepotica može biti tako žalosna kao što se čini da ste vi žalosni. Premda se mogu pohvaliti da sam vidio mnoge i mnoge ljepojke, mogu reći da nisam vidio ni jednu kojoj bi se ljepota mogla mjeriti s vašom.

— Izvoljeste reći, gospodine — odgovori mu kraljevna te ušutje. Dalje nije znala.

— Ljepota je — preuze kraljević Čuperko — tako divna prednost da nadoknađuje sve drugo, pa kad je imate, ne razumijem kako možete biti tužni.

— Radije bih — reče kraljevna — da sam ružna kao vi a da sam pametna nego ovako lijepa i glupa kakva jesam.

— Ništa tako jasno, gospo, ne dokazuje pamet koliko upravo to što čovjek misli da je nema: osobitost je toga dara u tome te mi, što ga više imamo, mislimo da ga sve manje posjedujemo.

— Ne znam ja to — odgovori kraljevna — ali dobro znam da sam kratke pameti, i odatle mi ova tuga što me ubija.

— Ako vas samo to žalosti, gospo, lako ću vam u jadu pomoći.

— A kako? — upita kraljevna.

— Lijepo — odgovori kraljević Čuperko. — U mojoj je moći da dam pameti koliko se može poželjeti onoj koju najviše zavolim. A kako ste to upravo vi, gospo, samo je do vas hoćete li imati pameti ili nećete: treba samo da kažete da ćete se udati za me.

Kraljevna, zbunjena, ništa ne uzvratila.

— Vidim — nastavi kraljević Čuperko — da vam je mučan ovaj prijedlog, i nimalo se ne čudim. Ali vam ostavljam cijelu godinu da se odlučite.

Lijepa je kraljevna imala tako malo pameti, a za njom opet tako ginula, te joj se činilo da nikad neće doći onaj rok, nikad izminuti godina dana, i tako ona prihvati kraljevićev prijedlog.

Tek što je kraljeviću Čuperku obećala da će se udati za nj pošto prođe godina dana, već je postala i osjećala se sasvim drukčijom nego prije: bez pol muke izricala je sve što bi zaželjela, i to jednostavno, ljupko i duhovito. Odmah je s kraljevićem Čuperkom počela udvoran i uzvišen razgovor, zablistala tako te se Čuperku činilo da je njoj dao više pameti nego što je sebi ostavio.

Kad se vratila u dvorac, nisu ondje znali što da misle o tako neobičnoj i nagloj promjeni, jer koliko prije bijahu same neuljudnosti i gluposti što je govorila, toliko joj je sada na usta izlazila razboritost i duhovitost. Neopisivo se obradovaše na dvorima, jedino mlađa sestra, pametna a ružna, ne bijaše zadovoljna, jer sada, kada duhom više ne nadmašuje sestru, pokraj nje samo je rugoba, neugodan stvor.

I sam kralj rado je slušao mišljenje svoje starije, lijepe a sada i pametne kćeri, te je u njezinim odajama održavao i vijećanje. Pronio se glas o toj promjeni, te su dolazili mladi kraljevići iz susjednih kraljevina i nastojali da joj se svide, i gotovo je svi zaprosiše. Ali se njoj činilo da ni jedan nije dovoljno pametan: sve ih je slušala, ali se ni s jednim nije zaručila.

Naposljedku dođe jedan tako moćan, bogat, pametan i lijep te nije moglo proći a da prema njemu ne osjeti sklonost. Opazi to njezin otac pa joj reče neka sama bira i sama odluči za koga će poći. Što čovjek ima više pameti, sve mu je teže donijeti takvu odluku, i zato kći zamoli oca da joj ostavi vremena kako bi dobro promislila.

Da bi mogla mirno razmišljati što da uradi, otišla je u šetnju u šumu, slučajno u onu istu u kojoj je onda sreća kraljevića Čuperka. Dok je, utonula u misli, šetala onuda, začuje nekakav potmuo topot

pod nogama, kao da prolazi više ljudi, vraća se i sve nešto posluje. Pažljivo osluhne i razabere gdje jedan drugome govore:

— Donesi mi onaj lonac!

— Daj mi taj kotao!

— Naloži drva na vatru!

U isti čas otvori se zemlja, a kraljevna pod svojim nogama ugleda kao nekakvu golemu kuhinju punu kuhara, kuharskih pomoćnika i kojekakvih poslenika i službenika što su potrebni kad se priprema raskošna gozba. Iziđe ozdo dvadesetak-tridesetak pečenjara; svi se oni razmjestiše oko veoma duga stola u šumskom drvoredu, i svi redom, kose povezane u kiku na potiljku, i sa šiljkom u rukama, uzeše nadijevati meso slaninom, a svoj su posao obavljali složno, uza zvuke skladne pjesme.

Začudi se kraljevna kad to vidje, te ih upita za koga sve to priređuju.

— Za kraljevića Čuperka, koji sutra slavi svadbu — odgovori joj onaj što kanda bijaše glavni među njima.

Sjetivši se najednom kako je prije godinu dana obećala kraljeviću Čuperku da će poći za nj, kraljevna se silno iznenadi. Nije se dotad toga sjetila naprosto zato što je onda kad je dala obećanje bila još glupa, a s novom pameti kojom ju je obdario kraljević zaboravila je sve svoje prijašnje gluposti.

Nije prošla ni trideset koraka nastavljajući šetnju, kadli se pred njom pojavi Čuperko, u sjajnu ruhu, baš kao kraljević opremljen za svadbu.

— Evo me, gospo — reče on — točno se držim svoga obećanja. Uvjeren sam da ste i vi došli da održite svoju riječ i da me, dajući mi svoju ruku, učinite najsretnijim na svijetu.

— Reći ću vam iskreno — odgovori kraljevna — još nisam o tome donijela odluku, a mislim da i neću moći nikad donijeti onakvu kakvu vi želite.

— Čudim vam se, gospo — dočeka kraljević Čuperko.

— Vjerujem vam — preuze kraljevna — i kad bih govorila s kakvim neotesancem i glupanom, bila bih doista u neprilici. Kraljevna treba da drži svoju riječ, rekao bi mi on, i zato se morate udati za me, obećali ste. Da, tako bi on rekao. Ali kako ja govorim s najpametnijim čovjekom na svijetu, uvjeren sam da će prihvatiti ono što je razborito. Dobro znate da se ni onda kad sam bila glupa nisam mogla odlučiti da se udam za vas: kako biste onda htjeli da se

s pameću koju ste mi dali, ovakva još stroža u izboru ljudi, danas odlučim kad nisam ni tada? Ako ste ozbiljno mislili da se oženite mnome, krupno ste pogriješili što ste mi maknuli glupost i tako mi omogućili da vidim jasnije nego što sam vidjela prije.

— Ako biste opravdali glupana koji bi vas prekorio zbog kršenja obećanja reče kraljević Čuperko — zašto biste, gospo, htjeli da vas ja ne prekorim, pogotovu gdje je posrijedi sva sreća mog života? Zar je razložito da pametni ljudi budu u gorem položaju nego glupani? Zar biste to htjeli baš vi što imate pameti i što ste je toliko željeli? Nego, recite mi: ima li, osim ružnoće, štogod drugo što vam se ne sviđa na meni? Jeste li možda nezadovoljni mojim rodnom i položajem, mojim duhom, mojom ćudi ili pak ponašanjem?

— Nimalo — odgovori kraljevna. — Sviđa mi se na vama sve što spomenuste.

— Ako je tako — preuze kraljević Čuperko onda ću, evo, biti sretan, jer me možete pretvoriti u najljupkijeg i najljepšeg među svima.

— A kako bih ja to mogla? — upita kraljevna.

— Lijepo — odgovori kraljević Čuperko. — Bit će to ako me zavolite toliko te poželite da tako i bude. A da izidete iz sumnje, gospo, znajte da je ona ista vila usuda što mi je dala moć da udijelim pamet onoj koju zavolim, znajte, velim, da je ta vila i vama dala moć da učinite lijepim onoga koga zavolite i koga tim darom htjednete obdariti.

— Ako je tako — reče kraljevna — onda od sveg srca želim da postanete najljupkiji i najljepši kraljević na svijetu, i tim vas darom obdarujem koliko god je u mojoj moći.

Tek što je to izgovorila, kraljević Čuperko prometnu se u najljupkijeg, najočitijeg i najljepšeg kraljevića što su ga ikad vidjele njezine oči.

Tvrde neki da ta preobrazba i nije došla po vilinskim čarima nego da je sama ljubav stvorila promjenu. Kažu da je kraljevna tada pomislila na postojanost svoga dragoga, na njegov razbor i sve dobre strane njegova duha, pa više i nije vidjela nezgrapno mu obličje ni ružno lice: njegova grba bijaše joj samo zgodno držanje čovjeka koji se malčko pogurio, a što je prije dobrano šepao, sad joj se činilo da je ljupko nagnut u stranu. Vele da su kraljevni i njegove razroke oči bile sve sjajnije — nepravilnost im od žarke ljubavi, a u njegovu velikom crvenom nosu vidjela je nešto ratničko i junačko.

Bilo ovako ili onako, kraljevna mu odmah obeća da će poći za nj ako dobije očev pristanak. Kralj, njezin otac, rado je pristao da mu zetom bude onaj koga njegova kći poštuje i koga je sebi odabrala: poznavao je Čuperka kao pametna i duhom obdarena kraljevića.

Sutradan proslaviše svadbu, kako je kraljević Čuperko i predvidio, a sve onako kako je davno rasporedio.

Pouka

*Štono ovdje pisano je
nije bajka već istina živa:
u ljubavi sve ti lijepim biva,
sve što voliš pametno je.*

DVIJE SESTRE I VILA

Bila nekoć udovica što je imala dvije kćeri. Starija se uvrgla u majku po obličju i čudi, tako te bi svatko tko je vidi pomislio da vidi majku. A bile njih dvije, majka i starija kći, tako nabusite i nadute da se s njima nije moglo živjeti. Mlađa kći, po blagosti i čednosti prava slika svoga pokojnog oca, bila kraj toga i ljepotica kakva se izrijetka vidi. Kako je čovjeku već u prirodi da voli ono što mu je slično, to je majka pretjerano voljela stariju kćer, a istodobno strašno mrzila mlađu, koju je ostavljala da jede u kuhinji i tjerala je da radi bez prestanka.

Pokraj inih poslova jadno je dijete moralo dvaput na dan po vodu, više od pol milje od kuće, pa odande natrag s velikim krčagom, uzvrh punim. Kad je tako jednog dana bila na izvoru, pride joj siromašna žena i zamoli je vode.

— Evo odmah, majčice — reče lijepa djevojka.

I oplahnuvši krčag, zahiti vode na najljepšem mjestu na izvoru i ponudi namjernici. Još joj i pridrži krčag, da bi žena lakše pila.

Pošto se napila, dobra joj žena reče:

— Tako si lijepa, uljudna i dobra da ti naprosto moram što god darovati. (Bila je to vila što se preobličila u siromašnu seosku ženu da vidi kolika je uljudnost te djevojke.) Dajem ti na dar — nastavi vila — da ti na svaku riječ što je izrekneš iziđe iz usta cvijet ili dragulj.

Kad je djevojka došla kući, mati je počne karati što se tako kasno vraća s izvora.

— Oprostite mi, majko, što se toliko zadržah — reče jedna djevojka.

A iz usta joj, dok je to govorila, iziđu dvije ruže, dva bisera i dva krupna dragulja.

— Što ja to vidim! — u čudu će mati.

— Čini mi se da joj izlaze iz usta biser i dragulji. Odakle to, kćeri moja? (To ju je prvi put nazvala svojom kćeri.)

Jadna djevojka bezazleno joj pripovjedi što joj se dogodilo na izvoru. I dok je govorila, na usta joj izlazili sami dragulji.

— E, valja da na izvor pošaljem stariju — reče mati, a potom će, obraćajući se njoj: — Gledaj što tvojoj sestri izlazi na usta dok govori! Bi li htjela i ti takav dar? Idi samo na izvor po vodu, pa kad

ti siromašna žena zatraži da pije, uljudno joj daj.

— Samo bi mi to trebalo! — odvrnu starija. — Zar ja po vodu?

— Želim tako! — zapovjedi joj majka. — I da si odmah krenula!

Ode ona, ali je neprestano gundala i sve nešto kroza zube mrsila. Ponijela je najljepši srebrni vrč što ga bijaše u kući. Tek što je stigla do izvora, vidje gdje iz šume izlazi gospođa u sjajnu ruhu: pride i zatraži vode.

Bila je to ona ista vila što se javila njezinoj sestri, samo je za ovu priliku uzela držanje i ruho kneginje, da vidi dokle ide nečednost te djevojke.

— Zar sam došla ovamo da vas vodom služim? — reče neotesana oholica. — Zar sam zato donijela srebrni vrč? Uostalom, pijte ako želite!

— Nisi baš ljubazna — preuze vila, ne ljuteći se. — Dobro onda, kad si tako neuslužna: na dar ti dajem da ti uza svaku riječ što je izrekneš izide iz usta zmija ili žaba krastača.

Vrati se djevojka kući, a mati joj, tek što je ugleda, dovikne:

— Što je, kćeri moja?

— A što bi bilo! — odvrnu surova kći.

I to rekavši, izbaci iz usta dvije zmijske i dvije krastače.

— Bože, što je ovo! — uzviknu mati. — Svemu je tome kriva mlada! Platit će mi!

I odmah odjuri da je bije.

A jadna djevojka pobježe i sakri se u obližnju šumu. Šumom prolazio kraljev sin vraćajući se iz lova pa onuda naišao. Srete djevojku, pa kad je vidje onako lijepu, upita je što radi ondje tako sama i zašto plače.

— Oh, gospodine — odgovori uplakana djevojka — mati me otjerala od kuće.

Kraljević vidje kako joj na usta izlaze biser i dragulji, pa je upita odakle to. Ona mu pripovjedi sve što joj se dogodilo. Kraljević se u nju zagleda, omilje mu ona. A kako je smatrao da njezin dar vrijedi više od svega što bi mu koja druga mogla donijeti u ženinstvo, odvede je na očeve dvore i njome se oženi.

Njezina pak sestra, neljubazna oholica, toliko se omrazila i rođenoj majci da ju je naposljetku otjerala od kuće. I tako je nabusita kći obilazila naokolo ne nalazeći nikoga tko bi je primio, pa je najposlije otišla u šumu te ondje u nekom kutku umrla,

zaboravljena od sviju.

Pouka

*Biser i dragulji
čudesne su moći:
s lijepom riječi ipak
možeš dalje doći.*

MAČAK U ČIZMAMA

Mlinar neki ostavio na samrtni, kao sve blago, trojici svojih sinova mlin, magarca i mačka. Brzo su sinci obavili diobu, nisu zvali ni bilježnika ni sudskog zastupnika: ta bi dvojica, znali su oni, odmah progutala svu sirotinjsku baštinu. Najstarijem pripade mlin, srednji dobi magarca, a najmlađem ostade samo mačak.

Žalostio se momak zbog mršava nasljedstva i nikako da se utješi:

— Braća mi se — govorio momak — mogu pošteno prehranjivati ako se udruže u poslu; a meni, jadnu, kad pojedem mačka i od njegova krzna sašijem kolčak, ne ostaje drugo nego umrijeti od gladi.

Mačak, koji je čuo te riječi, ali se pravio da ne čuje i ne sluša, reče mu mirno i nekako odmjereno:

— Ni briga vas, gospodar: samo mi dajte vreću i čizme, da mogu u šikaru, pa ćete vidjeti da vas baš i nije dopao tako loš dio baštine kao što mislite.

Iako gospodar nije mnogo davao na te riječi, ipak pomisli da neće biti naodmet ako i tu sreću okuša: ta vidio je domišljana gdje izvodi mnoge majstorije u lovu na miševe i štakore — na priliku, kako visi o nogama ili pak kako se pričinja mrtvim, sakriven u brašnu.

Kad je Mačak dobio što je tražio, lijepo nazu čizme, prebaci vreću na pleća, prihvati joj konopac prednjim šapama pa tako opremljen ode u šumu u kojoj bijaše mnogo kunića. Kad dođe na odabrano mjesto, stavi u vreću mekinja i zamku, a potom, opružen kao da je mrtav, uze čekati neće li naići mlad kunić, još neiskusn u varkama i lukavštinama ovog svijeta, pa ući u vreću da pojede mamac.

Tek što je legao, već mu se posrećilo: mlad, nerazborit kunić doskakuta pa hop! u vreću, a majstor Mačak brže-bolje poteže konop te ulovi nestaška.

Silno ponosan na svoju lovinu, krenu s njome na kraljevske dvore te ondje zatraži da ga puste kralju: želi s njime govoriti. Pokazaše mu gdje su kraljeve odaje, a on, kad uđe onamo, duboko se pokloni kralju i reče:

— Evo, veličanstvo, donosim vam šumskog kunića: moj

gospodar, markiz Karabas (to je ime izmislio svome gazdi) naredio mi da ga predam vašem veličanstvu u njegovo ime.

— Kaži gospodaru — odgovori kralj — da me obradovao svojim darom i da mu zahvaljujem.

Drugi put s otvorenom vrećom sakrio se Mačak u žito: kad su u nju ušle dvije jarebice, povuče on konopac te uhvati obje. Odnese ih zatim kralju kao što je odnio i kunića.

Kralj rado primi dvije jarebice kao što je primio i kunića, i dade Mačku napojnicu.

Mačak je nastavio tako, i dva je mjeseca ovda-onda donosio kralju divljač od gospodareva ulova. Jednog dana, znajući da će kralj na obalu rijeke, u šetnju sa svojom kćeri, najljepšom kraljevnom na svijetu, reče Mačak gospodaru:

— Budete li slušali moj savjet, sreća vam je zajamčena. Treba samo da se kupate u rijeci, ondje gdje vam pokažem, i ništa više: sve je ostalo moja briga.

Vajni markiz Karabas učini kako mu je Mačak savjetovao, premda mu ne bijaše jasno čemu sve to.

Dok se on tako kupao, naiđe kraljevska kočija, a Mačak okrenu vikati što je mogao jače:

— U pomoć! U pomoć! Evo se utapa markiz Karabas!

Na te povike kralj pomoli glavu iz kočije, prepozna Mačka koji mu je toliko puta donosio divljač, pa naredi svojoj straži da brzo priskoči u pomoć markizu Karabasu.

Dok su jadnog markiza izvlačili iz rijeke, Mačak pride kočiji i reče kralju kako su, dok mu se gospodar kupao, došli lopovi te markizu ukrali i sa sobom odnijeli sve ruho, premda je vikao: Držite lopova! A zapravo je domišljan, Mačak, sakrio gospodarevu odjeću pod velik kamen.

Kralj odmah naredi službenicima svoje rušnice da izaberu od najboljeg i da donesu ruho za gospodina markiza. Kad se markiz pojavio odjeven, kralj ga ljubazno dočeka, a kako mu je bogato ruho izvrsno pristajalo (bio je on lijepa lica i obličja), kraljevoj se kćeri baš svidje. Bijaše dovoljno da joj markiz Karabas u svem poštovanju uputi dva-tri nježna pogleda pa da se kraljevna u nj ludo zagleda.

Pozva kralj markiza u kočiju te nastavi šetnju. Mačak pak, oduševljen što mu naum tako sretno kreće, odjuri naprijed, pa kad ugleda seljake gdje kose travu na livadi, reče koscima:

— Dobri ljudi što kosite, čujte me: ne kažete li kralju da livada pripada markizu Karabasu, bit ćete svi isjeckani kao meso za paštetu!

Kralj je doista pitao kosce čija je to livada što je kose.

— Markiza Karabasa — odgovoriše svi u jedan glas. Ta bojahu se Mačkove prijetnje.

— Lijepa vam je baština — reče kralj markizu Karabasu.

— Jest, veličanstvo — prihvati markiz. — Kao što vidite, livada je dobra, svake mi godine donosi lijepu dobit.

Majstor Mačak, koji je uvijek išao naprijed, dođe do žetelaca te im zaprijeti:

— Dobri žeteoci, ne reknete li da sve ovo žito pripada markizu Karabasu, bit ćete isjeckani kao meso za paštetu!

Malo potom naiđe onuda kralj te upita čije je ono žito.

— Markiza Karabasa — odgovoriše žeteoci.

Kralj se tome obradovao koliko i markiz.

Mačak, koji je neprestano trčao naprijed i stizao prije kočije, uvijek je govorio isto svima do kojih bi dolazio, a kralj se čudio koliko toga posjeduje markiz Karabas.

Majstor Mačak naposljetku stiže u lijep dvorac kojemu je gospodar bio čarobnjak, najbogatiji među svima: sav onaj kraj kojim je kralj prolazio bijaše njegovo područje. Mačak, koji se prethodno obavijestio o čarobnjaku i o njegovu umijeću, zatraži da posjeti gospodara onog dvora: reče kako nije htio proći onuda a da mu se ne pokloni.

Čarobnjak ga uljudno primi koliko to već može čarobnjak, i pozva ga da sjedne.

— Tvrde mi — reče Mačak — da imate sposobnost i da se možete pretvoriti u koju god životinju: da se možete, na priliku, pretvoriti u lava, u slona...

— Istina je — potvrdi čarobnjak — i da vam dokažem, evo ću se pretvoriti u lava.

I prometnu se, a Mačak se, ugledavši lava pred sobom, toliko uplaši da je odmah umaknuo na krov — s mukom doduše i uz pogibao, jer na nogama imашe čizme koje baš nisu pogodne za veranje i šetnju po crepovima.

Domala, kad je Mačak vidio da se čarobnjak vratio u prijašnji lik, siđe s krova i priznade da se dobrono uplašio.

— Tvrđili su mi još — opet će Mačak — da vi... ali ne, ne

mogu u to vjerovati... tvrdili su mi da imate moć i sposobnost da se pretvorite i u najmanju životinju, u miša, na primjer. Ali to smatram za nemoguće.

— Nemoguće, rekoste? — pobrza čarobnjak. — Evo, odmah ćete vidjeti.

I to rekavši, pretvori se u miša, koji potrča preko poda. A Mačak, kako ga vidje, u onaj se hip baci na nj te ga pojede.

Međuto je kralj na prolazu vidio lijepi dvorac, pa poželje da uđe onamo. Mačak je čuo klopot kočije što je prolazila preko pokretnog mosta, pa pohitje u susret kralju te mu poželje:

— Dobro došli, veličanstvo, u dvore markiza Karabasa!

— Kako, gospodine markiže? — u čudu će kralj. — Zar je i ovaj dvor vaš? Ništa ljepše od ovakva dvorišta i zgrada što ga okružuju. Da vidimo kako je unutra, ako dopustite.

Markiz ponudi ruku mladoj kraljevni, pa tako njih dvoje u korak za kraljem, koji je išao prvi, udoše u veliku dvoranu, gdje nađoše sjajnu zakusku što ju je čarobnjak pripremio prijateljima koji su ga toga dana imali pohoditi, ali se nisu usudili onamo, jer su čuli da je kralj ondje.

Kralj, oduševljen vrlinama markiza Karabasa koliko i njegova kći, koja je u nj bila već do ušiju zaljubljena, a videći koliko toga markiz posjeduje — reče, pošto je iskapio pet-šest čaša:

— Stoji samo do vas, gospodine markiže, da mi budete zetom.

Markiz, duboko se poklonivši, prihvati čast koju mu je kralj iskazao, te još istog dana uzme kraljevnu za ženu.

Mačak je pak postao veliki gospodin, i za miševima je jurio još samo od zabave.

Pouka

*Baština je lijepa prednost,
nasljedstvo ti ima vrijednost,
al u vrijeme naše novo
veću cijenu ima ovo:
majstorija sad se traži,
smion nastup, sočne laži.*

TRI ŽELJE

Bio jednom siromašan drvar koji osim kućerka i žene, lijepe ali jezičave, nije ništa imao pod kapom nebeskom. U svome siromaštvu on i žena neprestano zavijedjeli bogatim susjedima i žalili se na svoju krutu sudbinu.

— Eh, da mi je samo dio onog što oni imaju! — uzdisala žena.

— I ja tako velim — prihvatio muž. — Uvijek se mučim i radim, pa ništa. Otkad sam na svijetu, nesmiljena nebesa nikad mi nisu ispunila ni jedne moje želje.

Jednog dana dok je bio u šumi i sjekao drva, sve jadajući se na svoju sudbinu, odjednom munje nebo proparaše i gromovi zatutnjiše, a pred njim se, okružen oblacima, pojavi među granjem sam Jupiter. Drvar, do kosti uplašen, pade na koljena.

— Jao, nebesniče, smiluj mi se! — zavapi uplašeni drvar. — Nemam nikakvih želja, samo makni te munje i gromove!

— Ne boj se, ništa ti neću — reče mu Jupiter. Nego, dotužio si mi sa svojom neprestanom kuknjavom, pa evo dođoh da ti ispunim tri želje. Možeš birati što god hoćeš, ali dobro promisli prije nego što želje izrekneš: samo su tri, i nijedna više!

I to rekavši, nestade. A drvar, nadasve obradovan, baci na rame svoj snop drva pa odbrza kući, lakonog kao nikad do tada. »Ne, ništa neću na brzu ruku«, govorio je u sebi, putem. »Lijepo ću se dogovoriti sa ženom, ta krupno je posrijedi!«

— Hej, ženo! — viknu odmah kako uđe u kuću. — Potakni vatru i lonac pristavi! Bogati smo odsad, treba samo da izreknemo tri želje!

I nato joj sve pripovjedi.

— Valja nam dobro promisлити — zaključí žena. — Najbolje će biti da prespavamo i prvu našu veliku želju ostavimo za sutra.

— I ja tako mislim prisnaži muž. — A dotle mi dodaj gostaru s vinom.

U onoj lagodnosti, pijući pomalo i sve uživajući, muž će nepromišljeno:

— Eh, kraj ovakve vatre ne bi nam na odmet bilo da nam je aršin kobasica!

Tek što je to izrekao, kadli žena, na veliko svoje čudo i još na veću nevolju, opazi kako je iz dimnjaka zavijugao na ognjište

dobran niz kobasica.

— Glupane nesmotreni! — viknu žena na muža, jer je razabrala da su kobasice posljedak njegove nepromišljene želje. — Kobasice ti na um padaju, prazna glavo, gdje smo mogli imati carstvo i zlato, biser i dragulje, i još sjajno ruho po vrhu! Samo je tikvan kakav si ti mogao zaželjeti kobasicu!

Osipala drvareva žena, bjesnjela na muža, a on, u početku ojađen, naposljetku se naljuti, pa zapade u jarost, i tako u bijesu žestoko udari šakom po stolu i viknu:

— Dabogda ti kobasica na nos izišla, lajavice!

Nebesa su uslišala i tu nesmotrenu i nesklapnu želju, i tek što je drvar izgovorio svoje, skoči jedna kobasica ženi na vrh nosa i čvrsto se ondje objesi. Takav ukras na tome mjestu nije baš lijepo djelovao, nego je još, onako viseći joj preko usta, priječio ženi gladak govor — prednost za muža, koji je mogao malko odahnuti: koliko je do njega, ne bi on više ni izricao nikakve želje.

Nesretnica, koliko god upinjala, nije mogla kobasicu maknuti s nosa. I dok je ona kukala i naricala, on je u sebi namatao: »Doduše, s preostalom bih željom još mogao, dok bi dlanom o dlan, postati kraljem. No, bi li kraljica htjela sjediti na prijestolju onakva, s nosom duljim od podlanice? Ono jest, mogli bismo joj za nos načiniti navlaku od zlata, no ipak, neka odluči ona hoće li biti kraljica s privjeskom ili pak drvareva žena s nosom kakav je u drugog svijeta.« I reče joj što misli, jer ga je ljutnja prošla.

Znala je drvareva žena kolika je kraljevska moć, znala je dobro da ti je, imaš li krunu na glavi, i nos uvijek savršen. Ali je u njoj prevladala želja da bude lijepa i da se sviđa, jer pred takvom željom sve drugo uzmiče. I zato, kad je muž pomenuo zlatnu navlaku, ona povika:

— Jao, nikad ne bih mogla živjeti s takvim strašnim privjeskom! Ne, nikad! Radije smrt!

I to rekavši, potrča prema prozoru, da se baci u ponor za kućom.

— Stani, čekaj! — viknu muž za njom. — Evo želim da ti prokleta kobasica padne s nosa!

I pade kobasica. Tako je drvareva žena opet bila ona prijašnja, a drvar nije postao kraljem niti je talirima napunio praznu kesu. Ali su im ostale kobasice: lijepo ih ispržiše te u slast pojedose, u miru i zadovoljstvu u kojem, premda siromašni, poživješe sav svoj vijek.

Copyright

© Dubravko Deletis

e-izdanje pripravili:
Dubravko Deletis i Mirna Goacher

website: www.josiptabakknjige.org

20/07/2013

